

Unieke Indiase miniaturkunst

In het zog van Europalia India organiseert het Jubelparkmuseum een kleine, bijzonder fijne tentoonstelling met 101 miniaturen uit het Nationaal Museum van New Delhi.

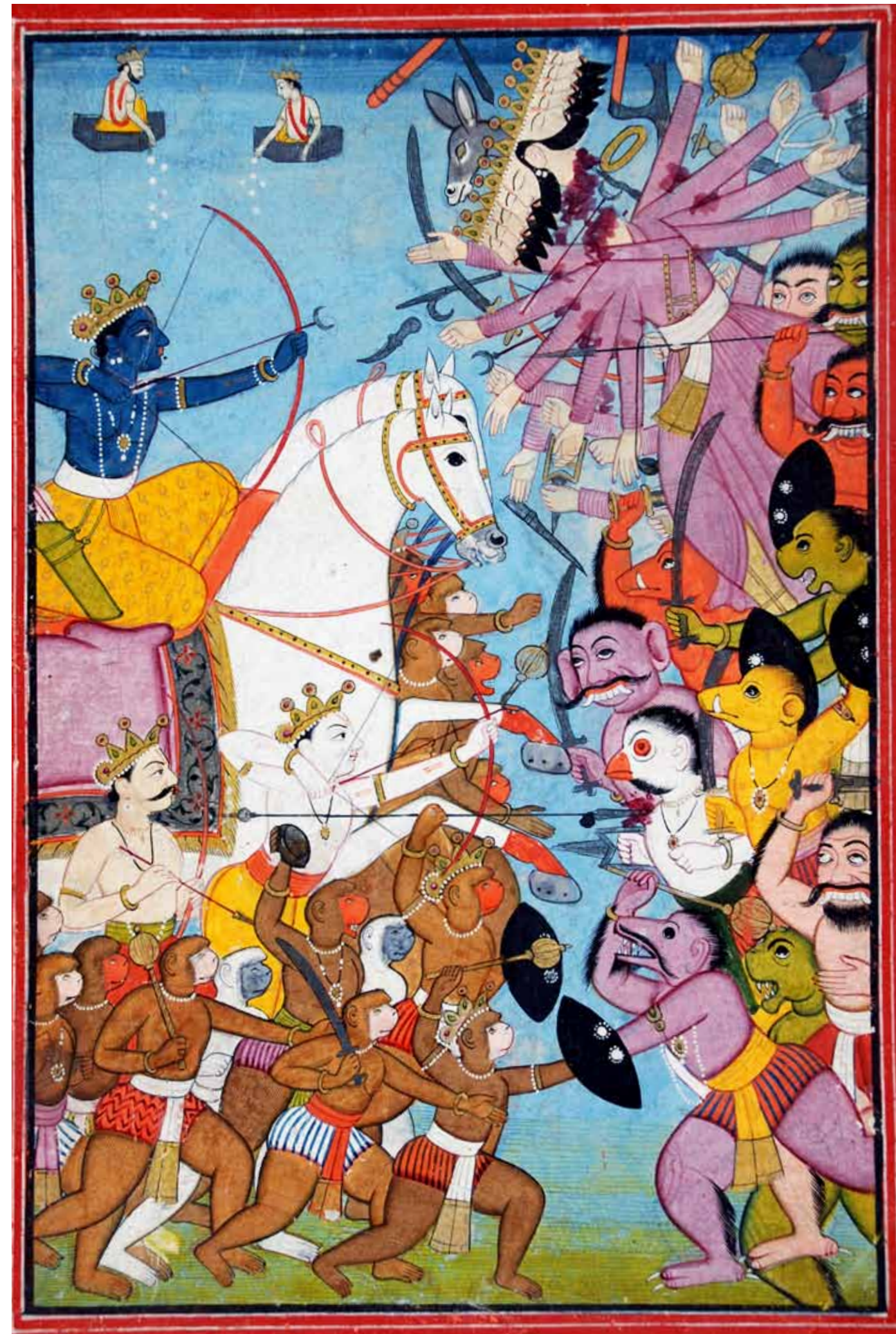
VELE STIJLEN IN EEN GIGANTISCH LAND

De traditie van Indiase miniaturen is zeer oud. Omdat boeken aanvankelijk op langwerpige palmblederen werden geschreven, moesten de illustraties in die beperkte ruimte passen. Na de overschakeling op papier verhoogde het formaat tot ongeveer 30 bij 10 centimeter. In de dertiende eeuw kwam een nieuwe stroming de schilderkunst van het boeddhistische en hindoeïstische India beïnvloeden. De moslimhoven in India nodigden Perzische schilders uit en zij brachten nieuwe technieken en nieuwe onderwerpen mee. De miniaturschilderkunst maakte er gretig gebruik van en nam nog meer buitenlandse invloeden over. Zo bereikte ze van de zestiende tot de achttiende eeuw een ongekend niveau van verfijning onder de keizers van de Mogol-dynastie. Wanneer de Mogols de islam steeds strikter wilden volgen, moest de 'frivole kunst' er aan geloven. De schilders verlieten het keizerlijk hof en zwermden uit naar diverse provinciale hoven. Bijvoorbeeld naar Rajasthan in het noordwesten van India, waar de miniaturkunst al floreerde voor de mosliminvasies. De instroom van de uitgeweken schilders betekende een uitbarsting van creativiteit in de vele lokale schildersateliers, elk met een eigen stijlontwikkeling. En nadat in 1739 Delhi in Perzische handen kwam, bloeide de miniaturkunst op in de noordelijke voetheuvels van de Himalaya. Deze Pahari (van de bergen)-school telt tientallen bergstaten

Tentoonstellingsnummer 1
Portret van Rama
Basohli-stijl, Pahari, ca. 1730
Papier, 14,8 x 10,2 cm

Tentoonstellingsnummer 84
De strijd tussen Rama
en Ravana
Guler-stijl, Pahari, ca. 1780
Papier, 22,8 cm x 15,7 cm

Ramayana in het Jubelparkmuseum

die prachtige miniatures produceerden. Ook elders in het gigantische land waren er scholen met specifieke stijlen. Twintig jaar geleden presenteerde het Jubelparkmuseum een tentoonstelling met miniatures uit de Mogol-school. Toen al kiemde bij Miriam Lambrecht, conservator van de verzameling India en Zuidoost-Azië, de idee om het publiek te laten kennismaken met al die andere stijlen. Nu, naar aanleiding van Europalia India, is het zo ver.

101 MINIATUREN BIJ HELDENDICHT

Leidraad voor de tentoonstelling is Rama-katha, het verhaal van Rama, een van de populairste thema's in de Indiëse religieuze literatuur. De oudste bron van het verhaal is de Ramayana, de reis van Rama, toegeschreven aan de legendarische dichter Valmiki, die het rond de vijfde of vierde eeuw voor Christus creëerde. Het grote klassieke hindoeïstische heldendicht in het Sanskriet telt 24.000 coupletten (shlokas), verdeeld in zeven boeken of canto's (kandas).

De held van het verhaal is Rama, kroonprins van Ayodhya, die door een intrige aan het hof, samen met zijn vrouw Sita en zijn halfbroer Lakshmana, gedurende veertien jaar naar het woud wordt verbannen. De mooie en deugdzame Sita wordt op een listige manier ontvoerd door de tienhoofdige demonenkoning Ravana, die op het eiland (Sri) Lanka woont. Rama en Lakshmana ondernemen een lange en moeilijke zoektocht naar Sita. Na vele avonturen en zware

Tentoonstellingsnummer 6
Rama en zijn broers aan de feestdis in het gezelschap van Raja Dasharatha en zijn drie koninginnen in het paleis van Ayodhya
Kotah-stijl, Rajasthan, einde 18de eeuw
Papier, 28,5 cm x 22 cm

Tentoonstellingsnummer 45
Ontvoering van Sita uit Panchavati door Ravana. De vogel Jatayu probeert haar te redden
Chamba-stijl, Pahari, einde 18de eeuw
Papier, 23 cm x 33,8 cm

Tentoonstellingsnummer 24
Rama en Lakshmana nemen afscheid van hun moeder en van Raja Dasharatha vooraleer in ballingschap te gaan
Kangra-stijl, Pahari, einde 18de eeuw
Papier, 24,7 cm x 35,5 cm

Tentoonstellingsnummer 30
Bharata bezoekt Rama in Chitrakuta met zijn moeders. Rama valt flauw na het droevige bericht over het overlijden van zijn vader Raja Dasharatha
Naar het verhaal van Adhyatma Ramayana
Jaipur-Datia gemengde stijl, Rajasthan, midden 18de eeuw
Kunstenaar: Guman
Papier, 31,5 cm x 41,8 cm

Tentoonstellingsnummer 99
Sita keert terug naar Moederaarde
Kangra-stijl, Pahari, begin 19de eeuw
Papier, 33,2 cm x 42,5 cm

Tentoonstellingsnummer 16
Huwelijk van Rama en Sita
Shangri Ramayana folio, Mandi-stijl, Pahari, midden 18de eeuw
Papier, 22,6 cm x 32,4 cm

Tentoonstellingsnummer 59
Ravana vraagt Sita ten huwelijk te Asoka Vatika. Sita weigert en waarschuwt hem voor de ernstige gevolgen met een vermanende vinger
Kangra-stijl, Pahari, begin 19de eeuw
Papier, 20,2 cm x 27,6 cm

Tentoonstellingsnummer 98
Lava en Kush maken het offerpaard vast aan een bananenboom bij het kluisenaarsverblijf van de wijze Valmiki
Kangra-stijl, Pahari, begin 19de eeuw
Papier, 33,7 cm x 43,6 cm

Ramayana in het Jubelparkmuseum

Tentoonstellingsnummer 90
De kroning van Rama door de wijze Vashishtha
Jodhpur-stijl, Rajasthan,
begin 19de eeuw
Papier, 33,6 cm x 24,7 cm

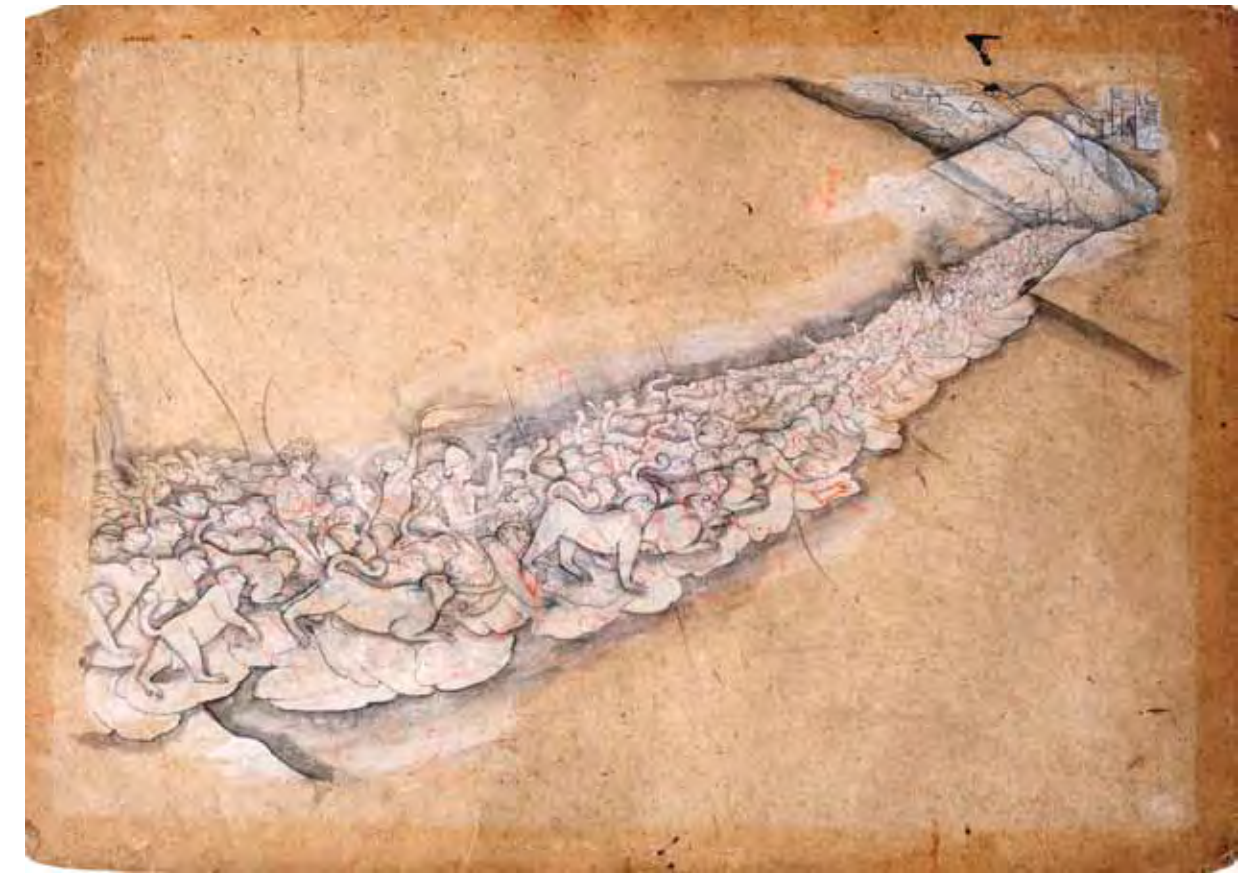
Tentoonstellingsnummer 69
Rama en zijn halfbroer
Lakshmana trekken met hun
apen- en berenlegers over de
brug naar Lanka
Guler-stijl, Pahari, ca. 1770
Papier, 26 x 36,6 cm

info

Tentoonstelling

Ramayana – Indiase
miniaturkunst uit het
Nationaal Museum
New Delhi
Nog tot 18 mei 2015
Open: van dinsdag
t.e.m. zondag van 10
tot 17 uur
Gesloten: maandag
Jubelparkmuseum
Jubelpark 10
1000 Brussel
Tel. 02 741 72 11
www.kmkg.be

Archief
TEJAS. Eeuwige
energie uit India. OKV
2006.4
www.tento.be

beproevingen slaagt Rama er in Ravana te overwinnen en Sita te bevrijden, mede dankzij de hulp van het apenleger. De Ramayana is een universeel verhaal over moed, trouw, vriendschap, liefde en rechtvaardigheid. Het epos was door de eeuwen heen een uitverkoren thema bij de Rajasthan- en Pahari-schilders. De tentoonstelling in het Jubelparkmuseum omvat 101 miniaturen uit de bijzonder rijke verzameling van het Nationaal Museum van New Delhi. Samen illustreren ze het hele Ramayana-verhaal en tegelijk geven ze een overzicht van de belangrijkste miniatuurscholen die het heldendicht tussen de zestiende en de negentiende eeuw in hun beeldtaal verwerkten.

Elke miniatuur is in een box gepresenteerd. Dat heeft te maken met de bescherming van de fragiele natuurlijke kleurpigmenten en het geeft tegelijk de werken een driedimensionale omkadering die uitnodigt om heel dicht bij de werkjes te staan, met verwondering te kijken en met de ogen in de miniaturen te gaan. Om de diverse structuren te ontdekken: nu eens verschillende taferelen van het verhaal in één miniatuur, iets wat lijkt op een stripverhaal, dan een tekening die geen vierkante centimeter ongebruikt laat, wat verder de kracht van de leegte. Het is volop genieten van prachtig bloeiende bomen en struiken, verfijnde gezichtstrekken, vloeiende lijnen van de kleding, delicate en soepele bewegingen. Schitterend zijn de lichten die de gemoedstoestand van de protagonisten weerspiegelen en de manier waarop de kunstenaars gevoelens onthullen

door gebaren en niet door gelaatsuitdrukkingen. De kleurpaletten zijn nu eens krachtig, levendig en contrasterend, dan weer zacht, helder en vrolijk. Charme, gevoelig, sierlijk... de miniaturen maken zoveel los. De Indiase cultuur blinkt uit in deze unieke kleinoden met een bijzonder rijke beeldtaal.

OOK EVEN NAAR VIETNAM

Ramayana is een kleine tentoonstelling in vergelijking met die uit het enorme aanbod van Europalia India. Ze loopt wel tot midden mei volgend jaar, een stuk langer dan de grote Europalia-expo's. Wie in het Jubelparkmuseum de Indiase miniaturen heeft bewonderd, stapt best even door naar de Vietnamzaal. Daar biedt een multimediaproject de mogelijkheid om met 25 tentoongestelde voorwerpen uit Vietnam terug te reizen naar het land van herkomst. Het is een interactief programma dat de informatie op de etiketten bij de objecten tot leven brengt. In plaats van een droge vermelding van de herkomst van een voorwerp, krijgt de bezoeker hier beelden van de locatie. In plaats van louter een datum, een stijl of iconografische beschrijving is alles met een druk op het scherm visueel voorhanden. Er zijn zelfs kortfilms over het productieproces van bijvoorbeeld Vietnamees keramiek en Dong Ho-prints en van het klokkengieten.

Mark Vanvaeck